

ÎN LOC DE CRONICĂ:

AL VII-LEA CONGRES INTERNAȚIONAL DE TRACOLOGIE

Constanța – Mangalia / Olimp – Tulcea, 20–26 mai 1996

A scrie *in absentia* cronică a unei ample manifestări științifice ar fi un act temerar. În cazul de față este însă vorba, înainte de toate, de un act necesar, merit să consemneze și să explice o gravă anomalie, care a umbrat lucrările celui de-al VII-lea Congres Internațional de Tracologie. Participanții la congres au resimțit desigur (și cred că mulți au și regretat) absența cercetătorilor din Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan” din București. Nu știu ca organizatorii să fi dat acestui fapt, oficial sau neoficial, o explicație cât de cât verosimilă. Era și greu de găsit una care să nu îi pună într-o poziție neplăcută, dacă nu de-a dreptul penibilă. Realitatea este că pe numele și adresa cercetătorilor din acest institut – cel mai mare din țară – nu a fost trimisă și, deci, nici primită vreuna din invitațiile și circularele congresului în discuție. Chiar și după intervenția expresă pe care semnatarul acestor rânduri a făcut-o, la 15 februarie 1996, în plenum Comisiei Naționale de Arheologie, în prezența și la adresa secretarului general al congresului, dl. P. Roman, situația a rămas neschimbată. Cu regret trebuie așadar să concludem că a fost vorba nu de o omisiune accidentală, de o simplă neglijență, ci de un act premeditat și consecvent de discriminare.

Ar fi greu de crezut că organizatorii congresului, diferiții colaboratori ai Institutului Român de Tracologie și personal dl. P. Roman, care până în 1989 a fost salariatul Institutului de Arheologie din București, puteau ignora contribuțiile aduse de-a lungul anilor în câmpul, mai larg sau mai îngust delimitat, al tracologiei de către Petre Alexandrescu, Gheorghe Poenaru Bordea, Alexandru Suceveanu, Alexandru Barnea, Ion Chicideanu, Alexandru Avram, Niculae Conovici ș.a. Evident, imposibil de imaginat este și faptul că a fost „uitat” chiar și profesorul Dumitru Berciu, până de curând directorul și președintele Consiliului științific al Institutului de Tracologie și redactorul-șef al revistei *Thraco-Dacica*¹.

Cum se știe, congresul s-a desfășurat și în absența acestor reputați specialiști, dar un observator obiectiv nu va putea să nege că el a avut de pierdut în interes. În

¹ În nr. 6, 1996 al revistei *Clio*, editată de Muzeul Județean Giurgiu, este publicat mesajul adresat congresului de către prof. D. Berciu, din care cităm un pasaj relevant: „Am aflat cu surprindere, cu bucurie și mâhnire totodată, de organizarea celui de-al VII-lea Congres Internațional de Tracologie la Constanța și Tulcea. Deși nu am fost invitat de Secretariatul Comitetului de organizare și nici de domnul președinte, socot că este datoria și dreptul meu de a aduce – cel puțin în această formă – salutul meu de solidaritate cu participanții la Congres, veniți din țară și din străinătate”.

ochii colegilor străini participarea românească va fi apărut și ea mai puțin reprezentativă. Au ieșit astfel mai mult în relief meritele Institutului Român de Tracologie, calitățile colaboratorilor săi ? Este îndoielnic. Organizatorii nu se pot mândri cu „performanța” de a fi abdicat de la obligația lor elementară de a invita, fără discriminare, pe toți cei interesați și competenți în domeniul dat. Descalificanta rachiună colegială, care a determinat această atitudine, nu promite nimic bun pentru viitorul tracologiei în România. Ne putem însă consola cu gândul că domeniul în discuție nu este și nu va putea fi vreodată supus vreunei forme de monopol, cum se încearcă, și că progresele în acest domeniu vor veni din cele mai diferite instituții, așa cum se întâmplă de fapt și în prezent.

Consultarea programului și a volumului de rapoarte și rezumate ale comunicărilor² constituie prilejul unor reflecții chiar și pentru cineva care nu a participat la lucrările congresului. Impresionează desigur numărul mare al comunicărilor înscrise în program – 327. Ele au fost repartizate în șase secții, după cum urmează: Secția 1 – *Lumea tracică în context nord-pontic* (58 comunicări); Secția 2 – *Intermedieri tracice către Europa centrală și regiunile vest-balcanice* (49 comunicări); Secția 3 – *Tracii în contextul civilizației egeo-anatoliene* (60 comunicări); Secția 4 – *Civilizația pre-tracică. Arheologia traco-geto-dacă. Metodologie* (47 comunicări); Secția 5 – *Civilizația tracică* (51 comunicări); Secția 6 – *Moștenirea* (46 comunicări).

Nu știm câte comunicări au fost realmente prezentate, mulțimea celor acceptate și înscrise în program arată însă că o selecție nu s-a făcut. Or, după părerea mea, o selecție – dacă nu una valorică, cel puțin una tematică – trebuia operată. Ea ar fi presupus o discuție critică și o clarificare în privința delimitării domeniului tracologiei. O asemenea clarificare în plan teoretic nu s-a produs încă, ceea ce în plan practic duce la o extindere a conceptului de tracologie dincolo de orice limite justificabile. O tracologie ce înglobează pe „pre-tracii”, pe tracii și pe vecinii lor, precum și pe urmașii tracilor, ajunge să se ocupe de întregul spațiu sud-est-european, de regiunile învecinate din centrul și estul Europei, de bazinul Egeei și de Anatolia, din neolitic și până astăzi. Această tendință, scăpată de sub un control rațional, se reflectă nemijlocit în numărul mare și împrăștierea tematică a comunicărilor cuprinse în programul celui de-al VII-lea Congres de tracologie. În chip natural cineva se poate întreba ce fel de legătură aveau cu istoria și civilizația neamurilor trace comunicările care au tratat, de exemplu, despre eneoliticul Greciei sau al Bulgariei, despre ceramica și plastica neo-eneolitică din România, despre riturile funerare din mileniul IV în nord-vestul Anatoliei, despre eneoliticul sau despre ceramica din

² *The 7th International Congress of Thracology, May 20–26, 1996, Constanța – Mangalia – Tulcea, Romania. The Thracian World at the Crossroads of Civilisations. Reports and Summaries*, București, 1996. Volumul are 440 pagini și cuprinde 16 rapoarte (4 texte integrale, 12 rezumate) și rezumatele a 205 comunicări. Cel mai bine este reprezentată România (103 contribuții), urmată de Bulgaria (37), Republica Moldova și Ucraina (câte 17), Rusia (12), Albania și Iugoslavia (câte 6), Germania și Macedonia (câte 5), Polonia (2) și alte 11 țări (câte 1).

epoca bronzului de la Volga, despre cultura Usatovo, despre mormintele cu ocră din România, despre exploatarea sării la Bad Nauheim, despre șarpe în folclorul aromânilor, despre lăzile de zestre din Transilvania, despre broderie sau despre imaginea rombului în arta populară românească ș.a.m.d. Desigur, se vor găsi justificări mai mult sau mai puțin convingătoare, întemeiate înainte de toate pe ideea de *continuitate biologică și culturală* a populațiilor în spațiul cunoscut în epoca istorică drept tracic. Vom conveni însă cu toții că în realitate extinderea nemăsurată a domeniului tracologiei este de natură să stânjenească concentrarea investigațiilor și să dilueze discuțiile dintre specialiști. Acest pericol este evident la o analiză atentă a programului congresului și, cred, va fi fost resimțit pe viu de către participanți. Pornind de la tema enunțată în titlul volumului de rezumate (dar nu și în Program): *Lumea tracică la răspântie de civilizații*, principalele trei secții ale congresului au tratat „lumea tracică” în contextul relațiilor ei spre răsărit (Secția 1), spre apus (Secția 2) și spre sud (Secția 3), indiferent de epocă. Ca urmare, în aceeași secție s-au prezentat comunicări plasate cronologic de la neolitic la antichitatea târzie. În paralel, s-au mai derulat lucrările a două secții (4 și 5), a căror delimitare tematică este incertă și oricum inconsecventă și care au adunat din nou comunicări privind întregul spectru cronologic, de la neolitic până în epoca romană. Nici Secția 6 nu a fost unitară cronologic, deși prin definiție ea trebuia să trateze *moștenirea* tracică, așa cum ea eventual se păstrează în limba, obiceiurile, creația materială și spirituală a popoarelor balcanice; în această secție au fost însă încadrate și comunicări privind epoca romană, când tracii încă existau ca ființă etnică.

Cel de-al VII-lea Congres Internațional de Tracologie a fost conceput ca un congres de mari dimensiuni. Nu cunoaștem numărul real al participanților, dar numărul mare al înscrierilor se datorează, fără îndoială, profilului său predominant arheologic și limitelor cronologice largi, care i-au exclus din discuție doar pe paleoliticieni. Pe lângă arheologi, au participat – evident într-un număr mult mai mic – istorici ai antichității, lingviști, antropologi, arheozoologi și etnografi. Vechiul deziderat al interdisciplinarității pare însă a fi împlinit doar formal, prin programarea comunicărilor acestor specialiști, alături de cele ale arheologilor, în toate cele șase secții ale congresului. Este îndoielnic totuși că astfel s-ar fi ajuns la o adevărată cercetare interdisciplinară, atâta vreme cât, așa cum rezultă din multe rezumate, diferiții specialiști nu fac efortul de a-și apropia problematica, conceptele, metodele și chiar limbajul colegilor reprezentând disciplinele cu care ar trebui să colaboreze în domeniul tracologiei. Astfel, în ciuda bunelor intenții, demersul acestor științe rămâne deocamdată unul paralel și nu unul convergent.

Să sperăm că acestea, ca și alte probleme reale ale tracologiei puse în evidență de recentul congres, vor reține atenția comunității științifice interesate, de la noi și din străinătate. Să sperăm, de asemenea, că se va putea găsi și cadrul propice, în care discutarea lor să se desfășoare într-un real spirit de cooperare și de civilitate. În ce ne privește, putem da asigurări că, și pe mai departe, revista *Studii și cercetări de istorie veche și arheologie* va face loc în paginile sale tuturor contribuțiilor pertinente în acest domeniu.

Mircea Babeș

